

මරුණි සුසුකි කම්කරුවන්ට එරෙහි ඹාරු නඩුව :

දෙවැනි කොටස: කම්හලේ ගිනිගැනීම හා අවිනිෂ්ඨ දේවිගේ මරනය

The frame-up of the Maruti Suzuki workers—Part 2: The factory fire and the death of Avineesh Dev

එරික් ලන්ඩන් සහ කීන් ජෝන්ස් විසිනි
2017 අප්‍රේල් 7

අප කලින් දුටු පරිදි, විනිසුරු ගෝශාල් කම්කරුවන් දුහතුන් දෙනෙකු (ඉන් දොළහක් මරුණි සුසුකි සේවක සංගමයේ (එම්එස්ඩබ්ලිව්සී සාමාජිකයන්ය), සමාගමේ මානව සම්පත් කලමනාකරු අවිනිෂ්ඨ දේවිගේ මරනය සමබන්ධව සාපරාධී ඝාතන හෝ මිනීමැරුම් චෝදනා යටතේ වරදකරුවන් කලේය.

පැමිණිල්ල පවසන අයුරින්, මනේසාර් මොටර්-ට් කම්හලේ සේවය කල තමන් හා තවත් කම්කරුවන් පිරිසක් දේවිට පහරදීම හෝ මැරීමට කුමන්ත්‍රනය කලේය යන චෝදනාව, මේ කම්කරුවන් දුහතුන්දෙනා ප්‍රතික්ෂේප කලහ. ඔවුන් කියා සිටියේ, සේවකයන් බයගන්වීම සඳහා සමාගම විසින් කැඳවා තිබුණු මැරයන් රැලක් දේවිට පහර දුන් බවත් එයට හේතු වූයේ, කම්කරුවන්ගේ සටනට දේවි සානුකම්පිත වීම බවත්ය. 2012 ජූලි 18 දා ගැටුම හා ගින්නට කලින්, සමාගමේ පාලකයන් හා එම්එස්ඩබ්ලිව්සී නායකයන් අතර පැවති රැස්වීමේදී දේවි සමාගමේ දුරදඬු බවට විරෝධය දක්වමින් ඉල්ලා අස්වන බව ප්‍රකාශ කල බවත් ඔවුහු පැවසූහ.

විනිසුරු ගෝශාල් කම්කරුවන්ගේ කරුණු දැක්වීම සාප්‍රචම ප්‍රතික්ෂේප කලේය. ඔහු කියා සිටියේ, දේවි ඉල්ලා අස්වූ බවට කිසිදු සාක්ෂියක් නොමැති බවත්, එය හා සමාගමේ මැරයන් දේවිට පහර දීම යන සියල්ල ගොතන ලද කතා බවත්ය. මෙයට, සාක්ෂි වශයෙන් ඔහු පෙන්වා දුන්නේ, සිරගතකර සිටි මේ දුගී කම්කරුවන්, ජූලි 18 සිදුවීමෙන් සති ගනනක් යන තුරු සිදුවූ දෙය ගැන විස්තරයක් වාර්තා කිරීමට අපොහොසත් වීමයි. එනමුත්, ඔහුගේ වාර්තාවේ වෙනත් තැනක, පොලිසිය සමාගම හා එක්ව වංචාසහගත ලෙස සාක්ෂි නිපදවූ බව විනිසුරු වරයා පිලිගනී, එනම් මේ සිදුවීම් පිලිබඳව කම්කරුවන් පවසන දේ පිලිබඳව ඇබිත්තකවත් උනන්දුවක් ඔවුන්ට නොතිබූ බවයි.

පශ්චාත් මරන පරීක්ෂනයෙන් හෙලිවූයේ දේවි මියගියේ පහරකෑමෙන් නොවන බවයි. ඔහු මිය ගියේ, ෆැක්ටරිය තුළ සිදුවූ, කම්කරුවන්ගේ හෝ සමාගමේ මැරයන්ගේ පහර දීමකින් නොව, ගින්නෙන් ඇති වූ දුම් ආග්‍රහනයෙන් සිදුවූ හුස්ම හිරවීමක් නිසාය.

එසේනම්, පැමිණිල්ලේ මිනීමැරුම් චෝදනාව රඳා පැවතියේ, කම්කරුවන් විසින් දේවිට දුමාරයෙන් ගැලවී යාමට නොහැකිවන තරම් පහරදුන් බව හා වඩාත් වැදගත්ව, ගින්න ඔවුන් හිතා මතාම ඇවිලූ එකක් බව සාධාරණ සැකයකින් තොරව ඔප්පු කිරීම මතයි.

පැමිණිල්ල මින් එකක් වත් ඔප්පු කිරීමට සමත් වූයේ නැත. එසේ නමුත්, ගින්නේ නිධානය මේ නඩුවේ කේන්ද්‍රීය කරුණ වන නිසා, ගින්න පිලිබඳ පැමිණිල්ලේ ප්‍රකාශය විභාග කිරීම, බොරු නඩුව හෙලි කිරීම සඳහා මූලික වෙයි. විනිසුරු ගෝශාල්, තම තීන්දුවේදී ගින්න පිලිබඳ කාරනය හැසිරවූ ආකාරයද විභාග කිරීම වැදගත්ය.

ගින්න අවිලුවේ කවුද?

ගින්න ඇවිලවීම පිලිබඳ පැමිණිල්ලේ සාක්ෂි විභාගයන් එකිනෙකට නොගැලපෙන කරුණු වලින් ගහනය.

එක සාක්ෂි කරුවෙක් වූ, පී. කේ. රෝයි, තමන් පියා ලාල් සහ අනෙක් අය, කලමනාකරුවන්ගේ කාර්යාලය ගිනි තබනු දුටු බව පැවසුවත්, ඔහුට උසාවියේදී ඒ පුද්ගලයන් හඳුනාගනීමට නොහැකි විය. තවත් පැමිණිල්ලේ සාක්ෂිකරුවෙක් වූ විරේන්ද්‍ර ප්‍රශාද්, රෝයිගේ ප්‍රකාශයට ප්‍රතිවිරුද්ධව, ඊට සම්පූර්නයෙන් වෙනස් නම් ලැයිස්තුවක් ගිනි තැබීමට හවුල් වූ කම්කරුවන් ලෙස දැක්වීය. පාලකයන්ගේ තවත් එක් සාක්ෂිකරුවෙක් වූ ශ්‍රීලේ බිහාර්, පීය ලාල් ඇතුලු පිරිසක් ගිනි තැබීම සිදුකල බව කීවත්, ඔහු උසාවියේදී වෙනත් කම්කරුවෙක් පීය ලාල් ලෙස වරදවා හඳුනා ගත්තේය. තවත් සාක්ෂි කරුවෙක් වූ, වික්‍රම් සරීන් ගිනිතැබීමට හවුල් වූවන් හඳුනා ගැනීමට මුලුමනින්ම අපොහොසත් විය.

කම්කරු පරීක්ෂකවරයෙක් වූ වන්දර් පාල්, සමාගමේ හා පැමිණිල්ලේ චෝදනා රලු අයුරින් තහවුරු කිරීමට තැත් කලේ වෘත්තීය සමිතියේ සියලුම නායකයින් ගිනිතැබීමට හවුල් වූ බව කියමිනි.

මෙලෙසම, කම්හලේ පාලකයන්ට ප්‍රචන්ඩ ලෙස පහර දුන්නේ යයි තමන්ම චෝදනා කල කම්කරුවන්ද හඳුනා ගැනීමට පැමිණිල්ලේ සාක්ෂි කරුවෝ අසමත් වූහ.

නඩුවේ ඇති මේ බරපතල හිඩැස් වසා ගැනීමට, පැමිණිල්ල පාවිච්චි කලේ, කම්කරුවන්ගෙන් “අසන්නට ලැබුනේ යැයි” පැමිණිල්ලේ සාක්ෂිකරුවන් විසින් පැවෙසන, සාපරාධී ප්‍රකාශයන් කීපයකි. ඝාතන, ගිනිතැබීම හා පාලකයන්ට හානි පැමිණවීම් ආදී චේතනාවන් හගවන ප්‍රකාශයන් තමන් කල බවට ඇති චෝදනා, කම්කරුවන් විසින් තරයේ ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත.

කම්කරුවන් වැරදිකරුවන් බව ඔප්පු කිරීමට පැමිණිල්ලට අවශ්‍යව ම තිබූ “එකම සාක්ෂිය”, මරුණි සුසුකි කලමනාකාරිත්වයට පමනක් අසන්නට ලැබුණු, මේ ප්‍රකාශයන් මගින් සැපයීම හුදෙක් අහඹු සිදුවීමක් බව පැමිණිල්ල ප්‍රකාශ කල අතර, විනිසුරුද එයට සමගාමී විය.

කම්කරුවන්ගේ නීතිඥයා, පැමිණිල්ල විසින් මේ කිරීමට සැරසෙන දේ කලින්ම දැකීමින්, නෛතික පුර්වගමනයක්

මගින් එය මෙසේ පහැදිලි කළේය: “වුද්දනගෙකුගේ වේතනාව හෝ පෙරදැනුම සැහෙන අයුරින් ඔප්පු කිරීමට පැමිණිලි පාර්ශවය අපහොසත් වන කල, ඔවුහු සාමාන්‍යයෙන්, නොපවතින සාක්ෂි සපයාගැනීම සඳහා, වුද්දනසා පැවසුවේ යයි කියන ප්‍රකාශයක් ඔහුට ආරෝපනය කරති.”

නිරුපද්‍රිත ගිනිපෙට්ටි කවරය

ගින්න ඇතිවූයේ කෙසේද නැත්නම් කොයි වේලාවේද යන්න නිගමනය කරගැනීමට පොලිසිය සමත් වූයේ නැත. නමුත්, නඩු විභාගයේදී පැමිණිලිල තර්ක කලේ විනාශ වී ගිය කලමනාකාර ගොඩනැගිල්ලේ අලු අතර තිබී හමු වූ ගිනිපෙට්ටි කවරයක්, ගින්නේ සම්භවය පිලිබඳ ප්‍රභේදිතාව විසඳා ගැනීමට මග හෙලිකල හැකි බවයි.

සත්‍ය වශයෙන් නම් එය පාදක වූයේ පැමිණිල්ලේ චෝදනාවේ ඇති හිඩැස් තවත් ඉස්මතු කිරීමට පමණි.

වඩාත්ම වැදගත් කරුණ නම්, වුද්දන කම්කරුවන් හා ගිනිපෙට්ටිය අතර සමබන්ධයක් පෙන්විය හැකි කිසිවක් නොතිබීමයි.

දෙවැන්න, “ගිනිපෙට්ටිය සොයා ගැනීම” සම්බන්ධයෙන් “සැකසහිත බවක්” පවතින බව විනිසුරුම පවසා තිබීමයි. එය සොයාගත්තේ පොලිසිය අපරාධ ස්ථානය පිරමින් පරීක්ෂා කල අවස්ථාවේ නොව, පසුදින අධිකරණ වෛද්‍ය නිලධාරී වෛද්‍ය රජයේ සෝනි විසින්ය. විනිසුරු ප්‍රකාශ කල ආකාරයට: “ගිනිපෙට්ටියෙන් ඇඟිලි සලකුණු ගැනීමක් වත් වෛද්‍ය සෝනි විසින් සිදුකර තිබුණේ නැත. වෛද්‍ය සෝනි සාක්ෂි විභාගයකට භාජනය නොවූ අතර, සොයා ගැනීමේ ලේඛනයේ වෛද්‍ය සෝනිගේ අත්සනද තිබුණේ නැත.” එහි තිබුණේ තවත් පරීක්ෂණ නිලධාරියෙක් වූ, එච්. සී. සත්පල් ගේ අත්සනයි, ඔහු ගිනිපෙට්ටිය සොයා ගත්තා යයි කියන වෙලාවේ එතැන නොසිටියා වීමට බොහෝ සෙයින් ඉඩ ඇත.

තෙවනුව, ගිනිපෙට්ටි කවරය සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලි කරගත නොහැකි කරුණක් ඇත, එනම් අවට සියල්ල ගින්නෙන් අලු වී ගියත් කවරයේ කිසිදු පිලිස්සුම් සලකුණක් නැති වීමයි. ඔහුගේ තීන්දුවේ වෙනත් තැනකදී විනිසුරු පැවසුවේ “පරිඝනක, පරිඝනක උපාංග, ලී බඩු, ලියකියවිලි හා අනෙකුත් දෑ විශාල ප්‍රමාණයක් දැවී ගොස් තිබුණු බවයි”, නමුත් ගිනිපෙට්ටි කවරය පමණක් නිරුපද්‍රිතව ඉතිරි විය.

ඔහුගේ තීන්දුවේදී, විනිසුරු ගෝයාල් “පැමිණිල්ල ගින්න ඇවිලුවේ කවුද යන්න තහවුරු කෙරීමට සමත් වී නැති” බව පිලිගත්තේය. එනම්, තම මිනීමැරුම් නඩුවේ ප්‍රධාන ප්‍රතිඵලයක් ඔප්පු කිරීමට පැමිණිලි අසමත් වී ඇත.

එසේනම් ඔහු කම්කරුවන් 13 දෙනෙක් වැරදිකරුවන් කිරීමට ගෙන ආ, නෛතික, නැතහොත් ව්‍යාජ-නෛතික තර්කයක්, සාධාරණීකරණය කරන්නේ, වඩාත් නිවැරදි කියතොත්, “ගොතන්නේ” කුමන පදනමකින්ද?

ගිනිපෙට්ටිය එතනට පසුව දැමුවකිය යන වින්තියේ යෝජනාව විනිසුරු ගෝයාල් එක එල්ලේම ප්‍රතික්ෂේප කල නමුත්, අප විසින් පසුව පෙන්වා දෙනු ලබන, අවස්ථා දෙකකදීම ඔහුට පොලිසිය විසින් සාක්ෂි ගොතන ලද බව පිලිගැනීමට සිදු විය.

ඔහුගේ තර්ක පැමිණිල්ලේ චෝදනා වල ඇති හිඩැස් හා අසංගතීන් ආවරණය කිරීම හෝ මගහැරීම සඳහා

නිර්මාණය වී ඇති අතර තම නිරවද්‍ය භාවය ඔප්පුකිරීමේ බර (සාධක භාරය) වුද්දන කම්කරුවන් මත පටවයි.

එබැවින්, පැමිණිල්ල කිසිදු කම්කරුවෙකුට සම්බන්ධ කිරීමට අසමත් වූ හා ඉතා “අසාමාන්‍ය” ලෙස පොලිසිය තම නිල පරීක්ෂණ ක්‍රියා පිලිවෙත් වලටවත් ලක් කිරීමට අපොහොසත්වූ, ගිනිපෙට්ටිය සමබන්ධයෙන් විනිසුරු මෙසේ පවසයි: “එය ගිනිගෙන තිබුණේවත් එතුල ගිනිකුරු තිබුණේවත් නැත, නමුත් එපමණින් වුද්දනගේ ගින්න දැල්වූයේ නැති බව හෝ පාලකයන්ට හානි සිදුකලේ නැති බව හෝ අවිනිෂ් ජේවී ගේ මරණය සිදුකලේ නැති බව හැඟවෙන්නේ නැත.”

පැමිණිල්ලේ නීතිඥයාගේ තර්කනයම අනුව යමින්, විනිසුරු ගෝයාල් පසුව මෙසේද එක්කරයි “පැමිණිල්ලේ තර්කය වන්නේ මේ ගිනිපෙට්ටි කවරය මගින් ගින්න ඇවිලූ බව නොවේ... ගිනි පෙට්ටිය හා ගිනිකුරු දැල්වී ගිය පසු, කවරය ගින්නෙන් වට නොවූ ස්ථානයකදී විසි කර දැමුවා වීමට ඉඩ ඇත.”

විනිසුරුගේ මේ වුද්දනසා මතට නිවැරදි බව ඔප්පුකිරීමේ වගකීම මාරු කිරීමේ පිලිවෙත තවත් එලිපිටම පැහැදිලි වන්නේ ඔහුගේ මේ ප්‍රකාශයෙනි: “අවිනිෂ් ජේවී තමන්ට එතරම් හිතවත් වූයේ නම් ඔහු මියගියේ කෙසේද යන්න පැහැදිලි කිරීම වුද්දනගේ විසින් කල යුතුය, මන්දයත් ඔහු කම්කරුවන්ට සානුකම්පිත අයෙකු යයි ඔවුන් පවසන නිසාය.”

මෙය කම්කරුවන් හා ජේවී අතර සම්බන්ධය වෙත අපව නැවත ගෙන යයි. ඔහු කම්කරුවන්ට සහය දුන් බව හා ඔවුන් ඔහුව අගය කල බවට ප්‍රමාණවත් සාධක විනිසුරු ගෝයාල්ගේ තීන්දුවේම සමහර තැන් වල ගැබ් වෙයි. එමඵස්ඩබ්ලිවියු හර්ශානා ප්‍රාන්තයේ කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුවේ ලියාපදිංචි කිරීමට සහය දීම හා 2012 දී ජේවී අසනීප වූ විට “ඔහු බැලීමට සේවක සංගම් නායකයින් ගිය” බවට, මරුහි සුසුකි කලමනාකරු චක්‍රම් කපන්චි කල ප්‍රකාශය විනිසුරු ගෝයාල් වැදගත් යයි සලකන්නේ නැත.

මරුහි සුසුකි පාලනය එමඵස්ඩබ්ලිවියු පිහිටුවීමට කර්කශ ලෙස විරුද්ධ වූ බව, 2011දී ඒ ආශ්‍රිතව ඇතිවූ වැඩිවර්ජන තුනෙන් හා කම්කරුවන් මර්දනය කිරීමට දිගින් දිගටම පොලිසිය කැඳවීමෙනුත් පැහැදිලි වෙයි. කම්හලේ තත්වය කෙසේවිදයත්, විනිසුරුගේ ප්‍රකාශයට අනුවම, ජූලි 18 වෙනිදා ආරක්ෂක නිලධාරීන් 300ක් යෙදවීමට පාලකයන්ට සිදු විය. එහෙත් ඔහු, අවිනිශ් ජේවීට සමාගමේ මැරයන් පහර දුන් බවට කම්කරුවන් කල ප්‍රති-චෝදනාව ඉවතලූ මහේස්ත්‍රාත් වරයාගේ ස්ථාවරයම ගනිමින් මෙසේ පවසයි: අවිනිශ් ජේවීට මරුහි සුසුකි පාලකයන් සමග “කිසිදු ගැටලුවක්” තිබූ බවට “චාර්තා වූ සාක්ෂි නැත.”

මිලග කොටසේදී අප විමර්ශනය කරන්නේ, උසාවියෙන් මුලිකව පිලිගත් අයුරින්, එමඵස්ඩබ්ලිවියු නායකයන් හා කම්කරුවන් ප්‍රවන්ධ කලබලයක් ඇතිකල බවට සමාගම හා පැමිණිල්ල කරන චෝදනාවේ ඇති අසංගතතා, හිඩැස් හා ප්‍රතිවිරෝධයන් ගැනයි. මෙයින් නැගෙන මූලික ප්‍රශ්නයක් නම්: මේ කෝලාහලයේදී සිදුවූ එකම මරණය, නැතහොත් වඩාත් නිවැරදිව, පීඩාවට ලක්වූ එකම මරුහි සුසුකි කලමනාකරු, කම්කරුවන්ට සානුකම්පිත වූ සමාගම මේ එකම එක නිලධාරියාම වූයේ කෙසේද? යන්නයි.